

Onderwerp: Onderzoek Rekenkamercommissie naar burgerparticipatie

<i>Raadsvergadering</i>	26 september 2019, agendapunt 10 - zie apart besluitblad -
<i>Datum raadsvoorstel</i>	17 september 2019
<i>Bijlage(n)</i>	3
<i>Zaaknummer</i>	Z.097853 / D.927449
<i>Behandeld in commissie</i>	Algemeen Bestuur en Middelen 12 september 2019, agendapunt 7.2
<i>Portefeuillehouder</i>	wethouder M.W. Hoelscher
<i>Informatie bij</i>	Maartje van den Berg - Van Schaik
<i>E-mail / telefoonnummer</i>	m.vandenberg@huizen.nl / (035) 528 1

Voorstel

Geef de gemeenteraad het volgende in overweging.

1. Investeer in de kwaliteit van het democratisch samenspel. Waarborg een proces van zorgvuldige belangenafweging.
 - a. Kom als raad in stelling op belangenafwegingen en politieke keuzevraagstukken. Organiseer dat het college de raad daar goed toe in staat stelt.
 - b. Stimuleer en organiseer dat alle belanghebbenden ook een podium krijgen om van zich te laten horen en zich te laten gelden.
 - c. Behartig ook die belangen die niet door belanghebbenden verwoord kunnen worden.
 - d. Neem inwoners, bedrijven en instellingen mee in de belangenafweging en stimuleer dat zij zich ook kunnen verplaatsen in andere belangen.
2. Investeer in het samenspel binnen de gemeente. Organiseer vaker informele werksessies om de informatiepositie van de raad te versterken. Koppel dit bijvoorbeeld aan de beeldvormende fase om goed te weten wat er leeft en speelt rond participatietrajecten en maatschappelijke initiatieven.
3. Ga rond belangrijke politieke onderwerpen als gemeenteraad ook zelf het gesprek aan met de samenleving over politieke keuzevraagstukken.
 - a. Politieke keuzevraagstukken geven richting aan interactieve processen en ze vormen de afbakening.
 - b. Versterk het politieke primaat door je als raad rechtstreeks in de samenleving te oriënteren op de belangen pro en contra politieke keuzevraagstukken.
4. Werk samen met het college en de ambtelijke organisatie aan de benodigde kwaliteitsgroei.
 - a. Stuur en controleer op de kwaliteit van participatie en samenwerking. Het kwaliteitskader dat raadsleden tijdens dit onderzoek schetsen biedt hiervoor een goede basis (zie paragraaf 2.2).
 - b. Investeer in de ambtelijke organisatie voor verdere groei en professionalisering.

Draag het college het volgende op.

5. Organiseer in samenspel met de raad en de directie de benodigde kwaliteitsgroei en verdere professionalisering. Investeer vooral in:
 - a. Houding.
 - b. Gedrag, vaardigheden en een gemeenschappelijke werkwijze.
 - c. De organisatorische voorwaarden om de gemeenschappelijke werkwijze ook werkelijk mogelijk te maken.
 - d. Koppel deze investering aan het zijn van een lerende organisatie (zie ook aanbeveling 10).

6. Sluit de raad bij belangrijke processen actiever aan en zeker aan de voorkant. Speel tussentijds samen in op dynamiek en nieuwe ontwikkelingen als de situatie daar om vraagt.
7. Vergroot het overzicht over maatschappelijke initiatieven.
 - a. Faciliteer maatschappelijke netwerken. Verbindt als gemeente partijen in de samenleving zodat zij in samenwerking kunnen bijdragen aan realisatie van maatschappelijke opgaven.
 - b. Stel niet alleen eigen beleid en inzet centraal. Maatschappelijke initiatieven zijn geen aparte werkelijkheid. Deze bieden kansen voor samenwerking om de eigen gemeentelijke doelen te realiseren.
8. Borg burgerparticipatie en samenwerking in een gemeenschappelijke professionele werkwijze. Maak dit onderdeel van het dagelijkse werken.
 - a. Doe dit diep in de organisatie en niet alleen via de band van de communicatiemedewerkers. Maak van burgerparticipatie geen apart spoor. Schrijf geen aparte nota's burgerparticipatie, stel geen afzonderlijk beleid vast.
 - b. Zet vooral in op een praktijk van doen, uitproberen, leren en experimenteren. Groei aan de hand van een permanent doe- en leertraject. Dit sluit aan bij de recente brainstormsessie in het college over burgerparticipatie. Een andere werkwijze leren mensen niet van papier en door er veel over te discussiëren.
 - c. Versterk het proces van opdrachtgeven- en opdrachtnemen. Onder meer door het faciliteren en bieden van overzicht van alle opdrachten vanuit het bestuur naar de directie en vanuit de directie naar de organisatie, een 'ex ante' uitvoerbaarheidstoets en 'gezaghebbend nee-zeggen' tegen onuitvoerbare opdrachten.
 - d. Investeer in een ordentelijke participatieladder. Doorgrond deze om in elke situatie heldere wijzen te schenken: welk spel spelen we met elkaar? Doe dit op een manier die voor iedereen helder en begrijpelijk is.
9. Ondersteun de professionals 'in de frontlinie': mensen met oog voor initiatiefnemers, die inzet en bijdragen organiseren, die krachten bundelen in goed teamspel, met focus op concrete realisatie.
 - a. Training en deskundigheidsbevordering op gebied van procesvaardigheden, samenwerking, communicatie en omgaan met verschillende belangen.
 - b. Verschillende organisatieonderdelen, disciplines en beleidsvelden snel en samenhangend aan te laten sluiten op de maatschappelijke opgaven in de frontlinie.
 - c. Richtten op wat samenwerking en bewoners nodig hebben. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat je flexibel en meer buiten kantooruren en in de weekenden met hen samenwerkt.
 - d. Zoeken en vergroten van de maatschappelijke energie. Zet vooral in op actie, doen en realiseren en veel minder op bij elkaar komen en vergaderen. Realiseren geeft de meeste energie! Het gaat vooral om een werkwijze en samenwerking. In de eerste plaats gaat het om het realiseren van de maatschappelijke opgaven. De wijze van werken en samenwerking is daarvoor bepalend. Vervolgens gaat het om de juiste mensen die deze werkwijze gaan waarmaken en goede persoonlijke verhoudingen. De structuur en andere hulpbronnen staan in dienst van de werkwijze – niet omgekeerd.
10. Bouw aan een lerende organisatie en werk aan een gezamenlijk kennisfonds. Fouten maken mag en is nodig om tot verdere groei en innovatie te komen. Het is wel zaak te leren van goede en minder goede ervaringen.
 - a. Zet veel meer in op samen leren en evalueren.
 - b. Voer regelmatig reflectiegesprekken, net als in dit onderzoek: wat gaat goed, wat kan beter of anders?
 - c. Doe dit permanent en periodiek. Betrek daarbij ook de raad, het college en inwoners/samenwerkingspartners.

Toelichting op het te nemen besluit

Aanleiding

In juni 2018 is de rekenkamercommissie van de gemeente Huizen gestart met een onderzoek naar burgerparticipatie. Aanleiding voor dit onderzoek was onder andere de wens vanuit de gemeenteraad om een onderzoek te doen naar het participatietraject van het Keucheniusterrein, zoals besproken door de raadscommissie ABM met de rekenkamercommissie op 25 januari 2018. Het onderzoek naar burgerparticipatie hebben wij bewust breed opgezet, zo hanteren we een brede begripsbepaling van burgerparticipatie en hebben wij een vragenlijst gestuurd naar betrokkenen bij diverse participatietrajecten die zich de afgelopen jaren in Huizen hebben afgespeeld. Door middel van de vragenlijst hebben wij zowel ervaringen van participanten als van betrokken ambtenaren bij diverse trajecten in kaart gebracht. Er zijn tijdens het onderzoek drie casussen geselecteerd om nader te onderzoeken, met als belangrijkste doel om daar lering uit te trekken. Het onderzoek is onder verantwoordelijkheid van de rekenkamercommissie uitgevoerd door onderzoekers van Partners+Pröpper.

Met dit onderzoek willen wij inzicht geven in de wijze waarop de gemeente Huizen omgaat met burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven. Ook wil de rekenkamercommissie een bijdrage leveren aan een doelmatige en doeltreffende inzet van burgerparticipatie in de gemeente Huizen.

De volgende vier onderzoeksvragen staan in het onderzoek centraal:

1. Wat is de bijdrage van participatie aan de realisatie van maatschappelijke opgaven?
2. Hoe is de kwaliteit van samenwerking tussen de participanten?
 - > Intern binnen de gemeente tussen raad, college en organisatie?
 - > Tussen de gemeente en de samenleving?
3. Wat is de kwaliteit van het democratische samenspel?
 - > Democratie in de raad.
 - > Democratie op straat.
4. In hoeverre is sprake van professionele vormgeving van participatieprocessen?

Argumentatie

Allereerst merken wij op dat het nieuwe college in de periode van het onderzoek voortvarend aan de slag is gegaan met burgerparticipatie. Zo is een wethouder verantwoordelijk voor de portefeuille 'burgerparticipatie' en heeft het college recent (november 2018) een procesnota 'Burgerparticipatie, leren door doen' voor burgerparticipatie opgesteld en nodigt de raad uit hierover in gesprek te gaan.

De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn:

- Uit de bevindingen van het onderzoek blijkt dat participatie bijdraagt aan resultaten voor de samenleving.
- Echter blijkt ook uit de bevindingen dat participatietrajecten soms zorgen voor beschadigde relaties, met als gevolg dat het enthousiasme en de bereidwilligheid van participanten om samen te werken met gemeente onder druk staat. Uit de bevindingen van het onderzoek blijkt dat een aantal recente casussen veel aandacht krijgt binnen en buiten het gemeentehuis en dat een aantal betrokkenen hoge psychische druk ervaart. Een groepsgesprek met participanten en betrokken ambtenaren bleek om die reden met name voor de Keucheniusterrein niet mogelijk.
- De interne rolverdeling tussen raad, college en organisatie blijkt onvoldoende helder bij participatietrajecten.
- Het evalueren en leren van eerdere participatietrajecten is een aandachtspunt.
- Tot slot is een concreet resultaat van het onderzoek een kader van raadsleden voor de kwaliteit van burgerparticipatie. Raadsleden formuleerden dit kader tijdens een groepsgesprek voor dit onderzoek.

Verder wordt verwezen naar het onderzoeksrapport.

Geheimhouding

Niet van toepassing.

Alternatieven

Bijgevoegd in bijlage 3 de zienswijze van het college. Naar aanleiding van deze zienswijze zien wij geen aanleiding om onze aanbevelingen - die we bij brief van 21 juni 2019 aan het college hebben doen toekomen - te wijzigen.

Uitvoering inspraak en participatieverordening

Niet van toepassing.

Beslistermijn

Niet van toepassing.

Financiële paragraaf

Niet van toepassing.

Overige Raadsinformatie

Bevoegdheid

Artikel 147 gemeentewet.

Collegeprogramma

Niet van toepassing.

Begroting

Niet van toepassing.

Eerdere besluiten

Niet van toepassing.

Voorgeschreven procedure

Niet van toepassing.

Kader- en beleidsnota's

Niet van toepassing.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

- Rapport 'Samen bouwen aan Huizen. Burgerparticipatie in gemeente Huizen', Partners+Pröpper, d.d. 6 juni 2019.
- Brief RKC aan het college d.d. 21 juni 2019.
- Zienswijze college d.d. 21 augustus 2019.

De rekenkamercommissie van de gemeente Huizen,
Namens de commissie

M.J. van den Berg
Ambtelijk secretaris

Advies raadscommissie

Dit voorstel is behandeld in de vergadering van de commissie Algemeen bestuur en Middelen van 12 september jl..

De vertegenwoordigingen in de commissie van de fracties van PvdA, Dorpsbelangen Huizen, SGP en Transparant Huizen adviseren u in te stemmen met het voorstel.

De vertegenwoordigingen in de commissie van de overige fracties behielden hun standpunt voor en namen het voorstel mee terug naar de fractie voor nader beraad.